

Dàn ý phân tích đoạn trích Cảnh ngày xuân (Trích Truyện Kiều)

[Văn mẫu 9] Lập dàn ý chi tiết cho đề văn phân tích nội dung đoạn trích Cảnh ngày xuân trong tác phẩm Truyện Kiều của Nguyễn Du.

Dàn ý chi tiết phân tích đoạn trích Cảnh ngày xuân

I. Mở bài

- Giới thiệu tác giả Nguyễn Du và tác phẩm *Truyện Kiều*
- + Nguyễn Du (1766 – 1820), là tác gia lớn của nền văn học Việt Nam.
- + *Truyện Kiều* viết về cuộc đời của nhân vật Thúy Kiều, là sáng tác viết bằng chữ Nôm xuất sắc nhất của Nguyễn Du.
- Giới thiệu đoạn trích Cảnh ngày xuân
- + Đoạn trích này được viết sau đoạn tả tài sắc của chị em Thúy Kiều.
- + Đoạn trích này tả cảnh ngày xuân trong tiết Thanh minh và cảnh du xuân của chị em Thúy Kiều.

II. Thân bài

1. Khung cảnh mùa xuân

- Không gian khoáng đạt: cảnh ngày xuân trong trẻo, tinh khôi và tràn đầy sức sống.
 - + Chim én đưa thoi
 - + Thiều quang chín chục, đã ngoài sáu mươi
 - + Màu cỏ non xanh rợn đến chân trời: gợi lên không gian khoáng đạt.
 - + Cảnh lê trắng: gợi sự thanh khiết, trong trẻo.
- ⇒ Bút pháp miêu tả, gợi, từ ngữ gợi hình: cảnh ngày xuân hiện ra tinh khôi, mới mẻ và tràn đầy sức sống.

2. Cảnh lễ hội trong tiết Thanh minh

- Lễ tảo mộ: ngày tựu trung đến viếng, dọn dẹp, sửa sang và thắp hương phần mộ của người thân.

Dàn ý phân tích đoạn trích Cảnh ngày xuân (Trích Truyện Kiều)

- Hội đạp thanh.

- Sử dụng những từ ngữ gợi tả:

+ Gần xa, nô nức (tính từ): tâm trạng náo nức.

+ Yên anh, tài từ, giai nhân, chị em (danh từ): gợi sự đông vui náo nhiệt.

+ Sấm sưa, dập dìu (động từ): không khí rộn ràng, nhộn nhịp.

⇒ Không khí cảnh lễ hội rộn ràng, náo nức, cùng những nghi thức trang nghiêm khi viếng mộ.

3. Cảnh chị em Thúy Kiều ra về

- Bóng ngả về tây: thời gian, không gian chuyển sang chiều tối

- Cảnh vật và người trở nên thưa vắng.

- Từ láy: thanh thanh, nao nao, thơ thẩn.

⇒ Tâm trạng băng khuâng, xao xuyến, lặng buồn và dự cảm một điều sắp xảy ra.

III. Kết bài

- Nội dung: miêu tả bức tranh thiên nhiên mùa xuân tươi đẹp.

- Nghệ thuật: Ngôn ngữ giàu hình ảnh, nhịp điệu, diễn tả tinh tế tâm trạng của nhân vật.

Bài văn mẫu tham khảo

Không chỉ là một nhà văn tài ba trong nghệ thuật tả người, Nguyễn Du còn tỏ ra là người vô cùng xuất sắc trong nghệ thuật miêu tả thiên nhiên. Bức tranh nào dưới ngòi bút của ông cũng trở nên có thần, có hồn gửi gắm bao cảm xúc của nhân vật. **Cảnh ngày xuân** là bức tranh thiên nhiên như vậy, bức tranh ấy không chỉ đẹp, hài hòa về màu sắc mà còn thể hiện những cung bậc tình cảm khác nhau của chị em Thúy Kiều.

Câu thơ mở đầu là khung cảnh mùa xuân tuyệt mỹ:

Ngày xuân con én đưa thoi

Thiều quang chín chục đã ngoài sáu mươi.

Dàn ý phân tích đoạn trích Cảnh ngày xuân (Trích Truyện Kiều)

Những cánh én trao nghiêng, bay lượn trên bầu trời tựa như những cái thoi đưa, Nguyễn Du đã lựa chọn hình ảnh thật tiêu biểu, thật đặc sắc. Lúc này, mùa xuân đã ở cuối tháng ba, vào thời điểm viên mãn, tròn đầy, đẹp đẽ nhất. Đó là không gian tràn ngập ánh sáng, rực rỡ, huy hoàng. Nhưng ẩn đằng sau niềm vui sướng còn cho thấy sự nuối tiếc của chị em Thúy Kiều vì cảnh xuân, ngày xuân, sắc xuân đã trôi qua quá nhanh. Hai câu thơ không chỉ đơn thuần thông báo thời gian mùa xuân đã “ngoài sáu mươi” mà còn cho thấy một mùa xuân ấm áp, ngọt ngào. Trước vẻ đẹp đó không khỏi làm lòng người xao xuyến, vui tươi và cũng có chút nuối tiếc, ngậm ngùi về sự chảy trôi của thời gian.

Hai câu thơ tiếp theo, bằng vài nét bút chấm phá, Nguyễn Du đã vẽ nên một bức tranh mùa xuân tuyệt tác:

Cỏ non xanh tận chân trời

Cành lê trắng điểm một vài bông hoa

Bức tranh tràn ngập màu xanh tươi non, mỡ màng của cỏ, màu xanh ấy ngập đầy khắp không gian, kéo dài đến tận chân trời, cho thấy sức sống mạnh mẽ, căng tràn của mùa xuân. Như để làm nổi bật bức tranh mùa xuân Nguyễn Du “điểm” một vài bông hoa lê vào bức tranh ấy. Hoa lê trắng tinh khôi, dù tác giả không miêu tả mùi hương, nhưng có lẽ người đọc cũng có thể tưởng tượng được hương thơm thanh nhã, dịu dàng, tinh khiết như chính màu sắc của loài hoa đó. Thành công của Nguyễn Du ấy là khiến cho bức tranh trở nên sống động, như đang cựa quậy tràn đầy nhựa sống khi sử dụng động từ “điểm”, khiến bức tranh không tĩnh như trong thơ cổ Trung Quốc “Phương thảo liên thiên bích/ Lê chi sở điểm hoa” mà sinh động, tràn đầy sức sống. Bức tranh đẹp đẽ là sự hòa quyện tinh tế của hai sắc xanh và trắng, khiến cho không gian vừa mang nét tươi tốt, tròn đầy lại vừa mang sự trong trẻo, tinh khiết.

Trong khung cảnh mùa xuân đẹp đẽ là hình ảnh đoàn người nối nhau đi chảy hội: “Thanh minh trong tiết tháng ba/ Lễ là tảo mộ, hội là đạp thanh”. Tác giả sử dụng tiểu đối cùng với nghệ thuật tách từ “lễ” và “hội” làm hai vế giúp tác giả diễn tả hai hoạt động diễn ra trong hội xuân: lễ tảo mộ và hội đạp thanh. Câu thơ cho thấy nét văn hóa đẹp đẽ của dân tộc ta tưởng nhớ về công ơn của những người đã mất. Đó là truyền thống tốt đẹp của dân ta “Uống nước nhớ nguồn”, lối sống ân tình, trân trọng và biết ơn ông cha, tổ tiên: “Ngõn ngang gò đống kéo lên/ Thoi vào vó rắc, tro tiền giấy bay”. Không chỉ vậy câu thơ còn khái lược về nét văn hóa khác của dân tộc ta đó là du xuân đầu năm. Đây là dịp để những nam thanh nữ tú gặp gỡ nhau, cùng nhau thưởng thức vẻ đẹp của mùa xuân. Không khí lễ hội diễn ra vô cùng náo nức, tươi vui. Tác giả sử dụng liên tiếp các từ hai âm tiết: gần xa, yến anh, chị em,... cùng với các từ láy: nô nức, dập dìu,... đã cho thấy tâm trạng náo nức, vui vẻ của lòng người trong lễ hội mùa xuân. Để tăng thêm không khí nhộn nhịp đó, Nguyễn Du còn sử dụng hình ảnh ẩn dụ “nô nức yến anh”, một mặt gợi hình ảnh đoàn người nhộn nhịp đi du xuân, mặt khác gợi lên những tiếng xôn xao, những cuộc trò chuyện, gặp gỡ, làm quen của những đôi uyên ương trong lần đầu gặp gỡ. Không

Dàn ý phân tích đoạn trích Cảnh ngày xuân (Trích Truyện Kiều)

chỉ rộn ràng mà không gian còn vô cùng đông đúc: “Ngựa xe như nước, áo quần như nêm”. Qua tám câu thơ tiếp, thi nhân không chỉ khắc họa thành công nét đẹp văn hóa của dân tộc ta mà đằng sau đó còn là không gian tạo nên cuộc gặp gỡ định mệnh giữa nàng Kiều tuyệt sắc giai nhân và chàng Kim nho nhã, phong lưu.

Trời dần về chiều, lễ và hội cũng đã dần vui dần, bớt dần, chị em Thúy Kiều thơ thẩn ra về, không gian có gì đó hiu quạnh, gợi nên nỗi buồn man mác trong lòng người đi hội, đặc biệt là trong lòng cô Kiều đa sầu đa cảm:

Bước dần theo ngọn tiểu khê

Lần xem phong cảnh có bề thanh thanh

Nao nao dòng nước uốn quanh

Dịp cầu nho nhỏ cuối ghềnh bắc ngang

Những hình ảnh “tiểu khê”, “nho nhỏ” thể hiện một không gian bé nhỏ, đi vào chiều sâu, dường như mọi sự vật đều nhỏ dần, nhạt dần, phảng phất nỗi buồn, nỗi tiếc nuối vào khoảnh khắc ngày tàn. Trong đoạn thơ tác giả sử dụng ba từ láy “thanh thanh”, “nao nao”, “nho nhỏ” vừa giàu giá trị tạo hình vừa giàu giá trị biểu cảm. Đặc biệt từ “nao nao” không chỉ gợi tả về dòng nước đang chảy mà còn thể hiện tâm trạng xao xuyến, bồi hồi, đầy tâm tình của nhân vật. Tất cả những từ láy này khiến cho khung cảnh nhuốm đầy màu sắc tâm trạng. Đó là cảm giác băng khuâng, xao xuyến, nuối tiếc và một nỗi buồn nhẹ nhàng. Với nghệ thuật tả cảnh ngụ tình, Nguyễn Du không chỉ miêu tả bức tranh mùa xuân mà còn thể hiện được tâm hồn nhạy cảm, trong sáng của những người thiếu nữ.

Để tạo nên sự thành công cho bức tranh mùa xuân, Nguyễn Du đã vận dụng tài tình bút pháp tả cảnh ngụ tình: không chỉ cho thấy một mùa xuân đẹp đẽ, khung cảnh du xuân nhộn nhịp mà cho cho thấy những rung cảm tinh tế, sâu sắc của nhân vật. Ngôn ngữ thơ phong phú, đa dạng: sử dụng các từ láy, từ ghép giàu giá trị tạo hình và biểu cảm. Nhịp thơ biến đổi linh hoạt biểu hiện được cảm xúc của nhân vật.

Trích đoạn **Cảnh ngày xuân** đã cho ta thấy ngòi bút thiên tài của Nguyễn Du. Bằng những nét chấm phá có hồn đã dựng lên trước mắt người đọc bức tranh thiên nhiên và lễ hội mùa xuân rực rỡ, vui tươi. Và qua đó cũng cho thấy tầm hồn nhạy cảm, tinh tế của những con người trẻ tuổi mà ở đây là Thúy Kiều.

Tuyển tập [Văn mẫu 9](#) hay và đặc sắc nhất / **Độc Tài Liệu**

Trên đây là phần hướng dẫn lập dàn ý chi tiết cho đề văn phân tích đoạn trích **Cảnh ngày xuân** trong **Truyện Kiều** của Nguyễn Du. Hi vọng các bạn đã có thêm những ý văn

Dàn ý phân tích đoạn trích Cảnh ngày xuân (Trích Truyện Kiều)

hay để bổ sung cho nội dung bài viết của mình được hấp dẫn hơn. Chúc các bạn học tốt và đạt kết quả cao !